

Åbent brev til kirkeministeren og folkekirkens biskopper:

Må en præst have sex med en person i sjælesorg?

Hvad er gældende lovgivning: Må en præst indlede seksuelle relationer til en person, som pågældende præst har i sjælesorg?

Efter at have læst Kristeligt Dagblads artikler, hvor to kvinder har fortalt om deres oplevelser ved at klage over sognepræst Flemming Pless, er vi blevet i tvivl.

Københavns biskop konkluderer i den ene sag, at det er vanskeligt at fastslå, om den seksualiserende relation alene skyldes sognepræsten. Som præster i folkekirken er vi ellers skolet til, at sådan noget på ingen måde må finde sted. I sjælesorgslitteraturen læser vi det samme. Lektor i sjælesorg Leif Andersen sammenligner (i bogen Kroppen og Ånden) et seksuelt forhold mellem sjælesørger og konfident med incest. For et sjælesorgsforhold er per definition et asymmetrisk forhold, hvor præsten har magten. Vi tænker landets biskopper deler denne opfattelse.

Derfor undrer det os, hvis lovgivning og retningslinjer ikke er klare på dette område. Vi kunne i første omgang godt tænke os et klart svar fra kirkeminister Louise Schack Elholm (V) om, hvorvidt det er tilladt for en præst at indlede seksuelle relationer med en konfident.

Dernæst opfordrer vi til en grundig gennearbejdning af området og en evt. justering af lovgivningen, så befolkningen kan være trygge ved at opsøge en præst, når livskrisen rammer.

I år 2000 udarbejdede en række norske kirkelige organisationer retningslinjer for håndtering af seksuelle krænkelser. Retningslinjer der er revideret i 2004, 2009 og 2017.

Med dette brev er det vores anbefaling, at de danske biskopper og den nye kirkeminister orienterer sig i de norske retningslinjer. Biskopperne kan ikke lovgive,

men de kan tage initiativet til udarbejdelse af en fælles organisatorisk håndtering af overgreb.

Vi vil gerne fremhæve fem punkter fra det norske dokument ”Retningslinjer for håndtering av seksuelle krænkelser” (2017), som vi mener er en hjælp for enhver embedsmands forvaltning i lignende sager.

For det første defineres seksuelle krænkelser som noget, der først og fremmest handler om misbrug af magt:

”Med seksuelle krænkelser menes at den som har størst makt i en relasjon mellom personer i et asymmetrisk maktforhold, anvender en seksualisering av relasjonen på en slik måte at den andres intimitetsgrenser blir krenket.”

Seksuelle krænkelser sker altid i sammenhæng med et asymmetrisk magtforhold, slås det fast. Magten opstår ved, at den ene part kommer med en sårbarhed.

Derfor skrives det også direkte, at ”En sjelesørger må aldri under noen omstendigheter innlede et seksuelt forhold til en som oppsøker sjelesorg, heller ikke om den som kommer, oppfordrer til det. Den som oppsøker hjelp, er i en særlig sårbar situasjon, og skal beskyttes mot å bli utnyttet.”

Af samme grund indeholder den norske straffelov et forbud mod sådanne relationer.

For det andet består en seksuel krænkelse af tre dele: En relation, en ydre handling og af den krænkedes oplevelse. Ved vurderingen af hvor alvorlig en krænkelse er, tages der udgangspunkt i den krænkedes oplevelse, og hvordan magt- og afhængighedsforholdet er mellem den krænkede og krænkeren. Den som klager skal opleve at blive set, hørt og taget alvorligt. Seksuelle krænkelser må ikke omskrives ved at bruge ord som gensidighed eller forelskelse, fordi disse ord tilslører magtforholdet. Handlingerne skal i stedet beskrives, som den krænkede oplever dem: som tillidsbrud, seksuel udnyttelse, magtmisbrug eller vold.

For det tredje skal ansvaret placeres rigtigt: Hos den der krænker en anden i en magtrelation. Den udsatte har ikke noget medansvar for, hvad der skete. Skammen ligger på krænkeren. Organisationen har vist en leder (præst, frivillig eller anden) tillid og givet denne magt. Derfor er det vigtigt for den krænkedes heling, at organisationen tager sin del på sig. Bl.a. ved at placere ansvaret det rigtige sted, tage vare på den krænkede og drage ansættelsesretslige konsekvenser.

”Ved at krænkers arbejdsgiver slik plasserer skyld og ansvar, bekræftes en ny og annen virkelighetsforståelse for den utsatte. Det gjør det mulig for han/henne å reise seg igjen og ta tilbake makten i sitt eget liv.”

For det fjerde slås det fast, at den krænkede ud over at blive skadet kropsligt, psykisk og socialt også bliver skadet åndeligt. En krænkelse i kirkelig sammenhæng kan medføre skader på den krænkedes gudsbillede og en god og tillidsfuld gudsrelation kan blive utrolig svær. Misbrug i kirkeligt regi medfører altså en særlig skadevirkning, som der skal tages ansvar for fra kirkens side.

For det femte skal der tales åbent om, at seksuelle krænkelser også foregår i kirkeligt regi. Det er den bedste måde at forebygge på. Hemmeligholdelse er en del af krænkelsernes psykologi. Åben tale fra ledelsen kan modvirke dette.

Det norske dokument indeholder flere guldkorn. Vi håber, disse fem punkter kan bringe både viden og diskussion et nyt sted hen hos folkekirkens ledelse. Vores vurdering er, at der er brug for både en lovændring og udarbejdelse af retningslinjer. Fokus skal være på magtrelationen, og udgangspunktet skal være den krænkede, som vi i kirken skylder at tage vare på. Vi skal have et fælles begrebsapparat og en fælles handlingsanvisning at gå ud fra i sådanne sager. Vi kan ikke være andet bekendt over for de mennesker, der bliver misbrugt.

Link til det norske dokument:

<https://www.normisjon.no/content/uploads/2018/06/Retningslinjer-for-handtering-av-sek-suelle-krenkelses-revidert-2017.pdf>

Christian Roar Pedersen, sognepræst i Hals og Hou

Ole Raakjær, sognepræst i Sulsted og hospicepræst ved Hospice Vangen

Helle Schimmell, sognepræst i Hals og Hou

Dennis Voss Stensgaard, sognepræst i Vester Nebel

Charlotte Juul Thomsen, sognepræst i Tommerup og Broholm